

**UCHWAŁA NR XIX.28.2020
RADY GMINY WIENIAWA**

z dnia 20 lipca 2020 r.

w sprawie w sprawie ustanowienia herbu, flagi, baneru i pieczęci Gminy Wieniawa.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020r. poz.713) oraz art. 3 ustawy z dnia 21 grudnia 1978r. o odznakach i mundurach (Dz. U. Nr 31, poz.130 z późn. zm.) Rada Gminy w Wieniawie, uchwala co następuje:

§ 1.

Ustanawia się herb, flaga, baner i pieczęć Gminy Wieniawa którego opisy stanowią załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wzór graficzny herbu, flagi, baneru oraz pieczęci określa grafiki stanowiące załącznik nr 2, 3, 4 oraz 5 do uchwały.

§ 3.

Herb i flaga Gminy Wieniawa mogą być umieszczane, używane i rozpowszechniane wyłącznie w sposób zapewniający należną im cześć, powagę i poszanowanie

§ 4.

Wójt może zakazać używania herbu i flagi, jeżeli podmiot używający nie uzyskał zgody lub wykorzystuje te symbole w sposób nie zapewniający im należytej czci i szacunku albo godzący w powagę i prestiż Gminy lub naraża na szkodę interes Gminy.

§ 5.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wieniawa.

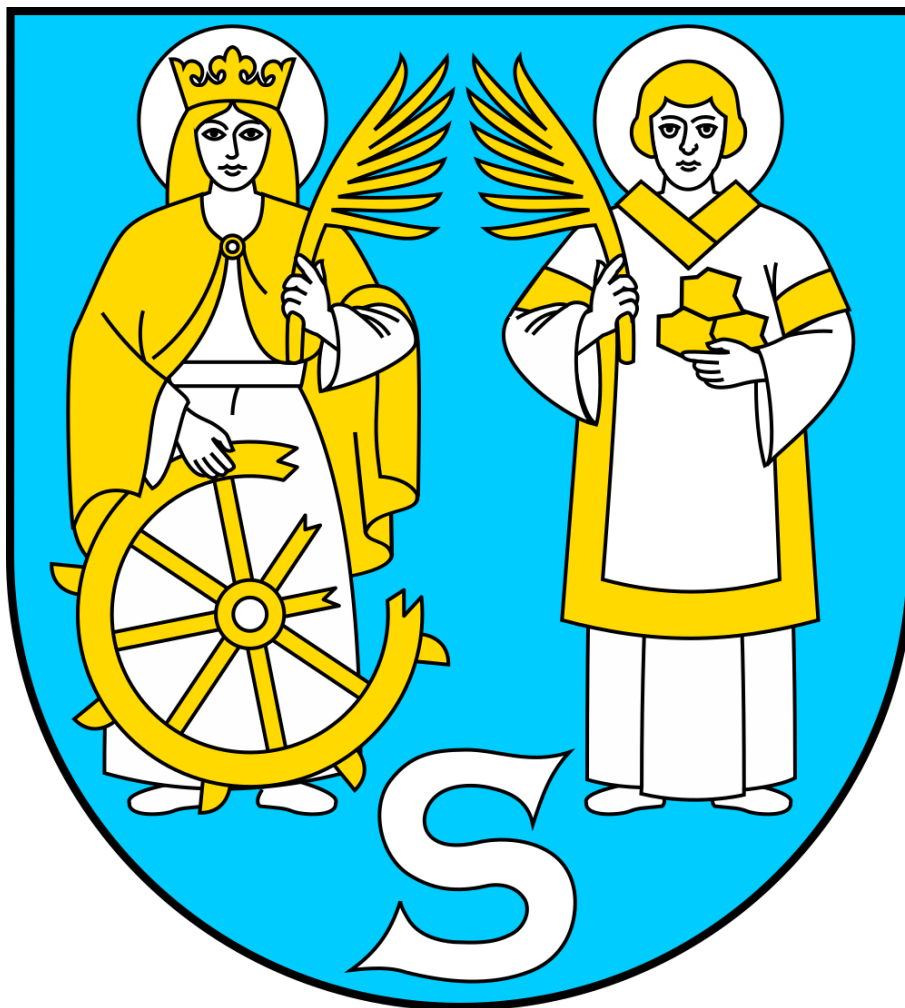
§ 6.

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

Przewodniczący Rady Gminy

Grzegorz Lipiński

UZASADNIENIE HERALDYCZNO-HISTORYCZNE
projektów symboli gminy Wieniawa

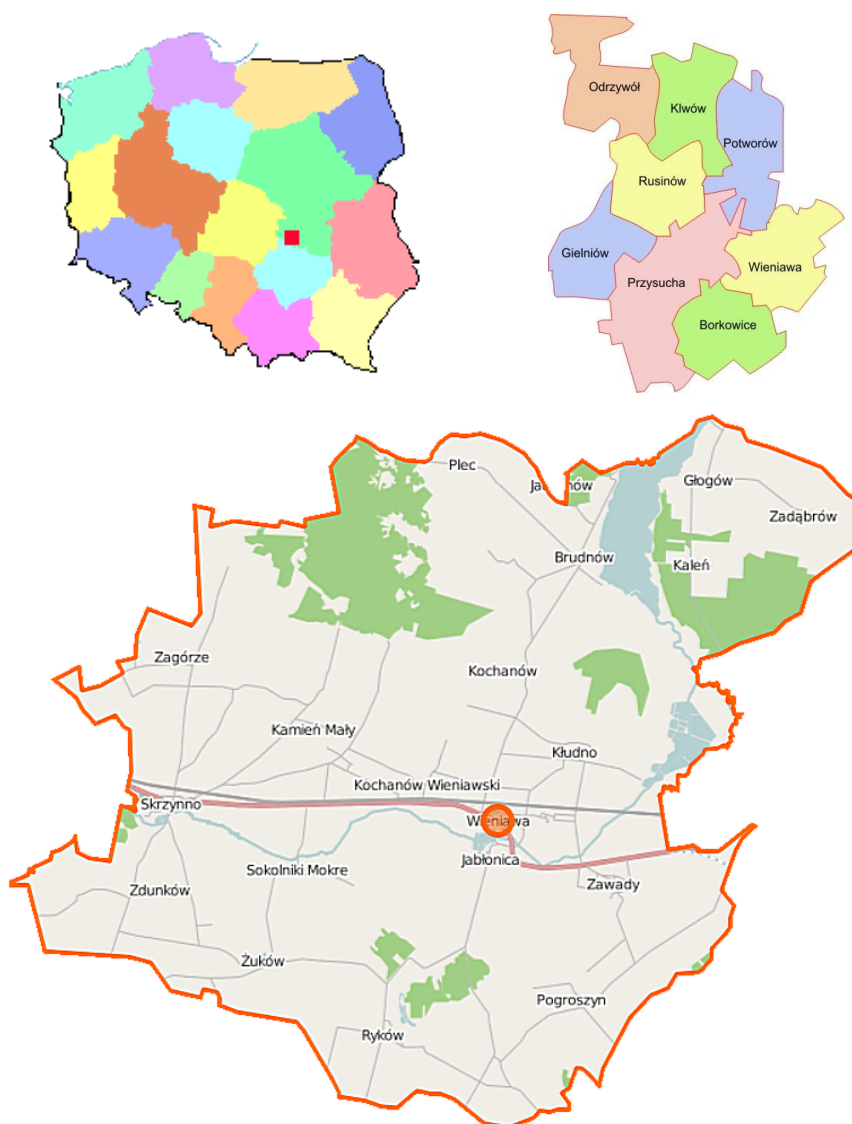
Kamil Wójcikowski, Robert Fidura
Łódź – Łaski Szlacheckie

■ CZERWIEC 2016 ■

Spis treści

Charakterystyka gminy Wieniawa.....	3
Zabytki gminy	4
Rys historyczny gminy Wieniawa.....	5
Sołectwa.....	5
Parafie.....	8
Tradycje heraldyczne na terenie gminy.....	11
Symbolika gminy z czasów historycznych.....	11
Heraldyka miejscowych posiadaczy ziemskich.....	15
Dotychczasowe prace nad herbem gminy	16
Herb gminy Wieniawa.....	17
Flaga gminy Wieniawa.....	21
Baner gminy Wieniawa.....	21
Flaga stolikowa gminy Wieniawa.....	21
Pieczenie gminy Wieniawa.....	21
Specyfikacja barw CMYK:	22
Załączniki.....	22
Projekt herbu gminy Wieniawa	23
Projekt flagi gminy Wieniawa.....	24
Projekt banneru gminy Wieniawa.....	25
Projekt flagi stolikowej gminy Wieniawa.....	26
Projekt pieczęci gminy Wieniawa.....	27
Projekt pieczęci wójta gminy Wieniawa	28
Projekt pieczęci rady gminy Wieniawa.....	29

Charakterystyka gminy Wieniawa

Rysunek 1: Położenie Gminy Wieniawa na mapie Polski, województwa, powiatu oraz mapa sołectw Gminy Wieniawa¹

Gmina Wieniawa to gmina wiejska położona w południowo-wschodniej części powiatu przysuskiego w województwie mazowieckim. Sąsiaduje z gminami Borkowice, Chlewiska, Orońsko, Przysucha, Przytyk, Szydłowiec i Wolanów. Przez gminę przebiega ważny szlak komunikacyjny – droga krajowa 12. Przez obszar gminy przepływa rzeka Radomka, na której zlokalizowano w 2001 roku zalew o powierzchni 5 km². Zalew oraz inne walory przyrodniczo-krajobrazowe gminy stanowią podstawę rozwoju agroturystyki. W skład gminy wchodzi 21 sołectw: Brudnów, Głogów, Jabłonica, Kamień Duży, Kłudno, Kochanów Wieniawski, Komorów, Koryciska, Plec, Pogroszyn, Romualdów, Ryków, Skrzywno, Sokolniki Suche, Sokolniki Mokra,

¹ Źródło: Gmina Wieniawa

Wieniawa, Wola Brudnowska, Wydrzyn, Zagórze, Zawady, Żuków. Na powierzchni 104,03 km² mieszka tutaj około 5,5 tys. osób².

Zabytki gminy

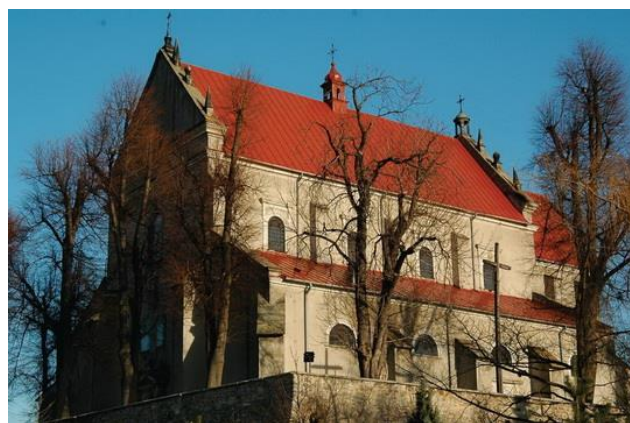
Według danych Narodowego Instytutu Dziedzictwa, do rejestru zabytków na terenie gminy wpisanych jest kilka obiektów, o zróżnicowanym charakterze³:

- Kościół parafialny p.w. św. Szczepana w Skrzynnie z XVII wieku,
- Kościół parafialny p.w. św. Katarzyny w Wieniawie z XIV-XV wieku,
- Dom drewniany z XX wieku w Jabłonicy.

Na uwagę zasługują też niewpisane na listy zabytków ruiny zamczku Podlodowskich w Żukowie, zbudowanego w połowie XVI wieku na miejscu dawniejszego gródka drewnianego Łabędziów, oraz zaniedbany dwór z XIX wieku w Wieniawie.

Fot 1: Kościół parafialny w Wieniawie⁴

Fot 2: Kościół parafialny w Skrzynnie⁵

Fot 3: Ruiny zamczku w Żukowie⁶

² Bip Gminy

³ NID, lista zabytków, woj. mazowieckie, s. 127

⁴ Fot.: gmina Wieniawa

⁵ Fot.: gmina Wieniawa

⁶ Fot.: polskiezybytki.pl, autor Rafał Terkner

Rys historyczny gminy Wieniawa

Sołectwa

Wieniawa

Miejscowość Wieniawa powstała na gruntach wsi Kłudno w drugiej połowie XV wieku. Wcześniej, w 1264 roku ks. Hieronim Strzembosz, zbudował tutaj pierwszy drewniany kościół pw. NMP i św. Katarzyny. W XIV wieku miejscowy dziedzic, Mikołaj, dziekan kielecki zbudował pierwszy murowany kościół, erygowany w 1369 przez abp. Jarosława ze Skotnik. Jak powiedziano, nazwa Wieniawa pojawiła się w XV wieku, ale część wsi nadal nazywano Kłudnem. Prawdopodobnie część zwaną Wieniawą posiadali Wieniawici, którzy udzielili wsi swojego rodowego miana, zaś drugą część inni właściciele. Na początku XVI wieku, wieś określano jako „Wieniawa alias Clodno”. Dziedzicami wsi byli Wolscy herbu Łabędź, oraz Młodeccy, z których jeden był w 1520 plebanem i odnowił połowę kościelnych murów. W XIX wieku Wieniawa była ośrodkiem klucza dóbr składającego się z Wieniawy, Jabłonicy i Kłodna, a wcześniej jeszcze Zawady. W skład dóbr wchodził las, pokłady torfu, gorzelnię i młyn wodny⁷.

Skrzynno

Najstarsza miejscowość na terenie gminy i jedyna posiadająca w przeszłości prawa miejskie. Wzmiankowana w 1136 jako Skrin. W tym czasie Skrzywno było już prawdopodobnie siedzibą kasztelanii przeniesionej tutaj z pobliskiego Skrzyńska. Pierwotnymi właścicielami miejscowości i kasztelanami skrzyńskimi byli Duninowie-Łabędziowie, z których Piotr Włostowic otrzymał godność kasztelańską jako pierwszy z rodu w 1124 roku. Niewykluczone, że to on przeniósł siedzibę kasztelanii do Skrzywna. Książęcy gród w Skrzywnie dość szybko utracił znaczenie, podobnie stało się z potęgą rodu Duninów-Łabędziów, którzy jednak, licznie rozrodzeni w okolicy, pozostali liczącymi się właścicielami pobliskich miejscowości. W roku 1231 Skrzywno wymienia się wśród wsi należących do arcybiskupstwa poznańskiego. W roku 1280 książę Przemysław zamienił się z biskupami poznańskimi za Łubnicę, Zemsko, Witomyśl i część Białej na Skrzywno, które następnie wymienił za Wyszogród z księciem pomorskim Mściwojem. Po jego śmierci w 1294, Władysław Łokietek nadał miejscowość sulejowskim cystersom. Jednakże od bliżej nieokreślonego momentu (Kazimierz Głowacki podaje XV wiek), część Skrzywna stanowiła uposażenie miejscowego plebana. Miasto zostało lokowane tutaj w 1308 i aż do XVIII wieku (Według Głowackiego do ok. 1523) występowała interesująca sytuacja własnościowo-administracyjna – istniały dwa rynki, dwie rady miejskie i dwa ratusze. Według Jana Długosza, rycerz Mszczuj ze Skrzywna herbu Łabędź, zabił Urlicha von Jungingen pod Grunwaldem. Mszczuj pisał się ze Skrzywna, chociaż

⁷ Praca zbiorowa, Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, Warszawa 1880-1914 t. 13, s. 371

wyduje się, że w tym okresie już żadna część miasta nie należała do Łabędziów (być może chodzi tu raczej o Skrzyńsko). Na prośby opata Kazimierz Jagiellończyk nadał miastu jarmarki w 1458 roku oraz pozwolił w 1469 na urządzenie cechów. Istniały tutaj cechy kupców, piwowarów, tkaczy, piekarzy, krawców, ślusarzy, szewców i szynkarzy oraz liczne młyny i most na Radomce. Świadczy to o zamożności okolicy w XV wieku. Niestety już w wieku kolejnym, Skrzyńno utraciło swoje znaczenie na rzecz Opoczna i Radomia, chociaż nadal odbywały się tu sejmiki ziemi sandomierskiej. Jeszcze w XVI wieku założono tutaj szpital, oraz wymurowano kościół, ale już pod koniec XVI wieku Skrzyńno stało się cichą, rolniczą osadą. Skrzyńno ucierpiało w czasie walk o tron polski w 1708 roku, kiedy miała tutaj miejsce bitwa stronników Leszczyńskiego ze stronnikami Augusta II. W II połowie XVIII wieku, obie części Skrzyńna znalazły się w rękach Karola Szydłowskiego. Szydłowski wyjednał u króla potwierdzenie dawnych przywilejów jarmarcznych, ale już kolejni właściciele gnębili mieszczan obciążając ich pańszczyzną. Ostatnimi właścicielami Skrzyńna byli: generał Malletski oraz rodzina Mroczkowskich. W ramach popowstańczych represji, Skrzyńno, jak wiele innych małych miasteczek Królestwa Kongresowego, zdegradowano w 1869 do rzędu wsi⁸.

Brudnów i Brudnowska Wola

W XIX wieku wydobywano tutaj torf używany przez zakłady w Rzuconie⁹.

Głogów

Wieś włościańska. W XV wieku należała do Eustachego i Derśława Zakrzewskich herbu Lewart. Część miejscowości w XVI wieku należała do Piotra Kochanowskiego, zaś po nim jego syn, Piotr, brat poety Jana Kochanowskiego¹⁰.

Kamień Duży i Mały

W XV wieku Kamień Duży należał do miejscowej szlachty, zaś Kamień Mały do biskupów krakowskich. W XIX wieku folwark Kamień Mały należał do klucza dóbr w Komorowie¹¹.

Kłudno (Kłódno)

Pierwotnie najstarsza część miejscowości Wieniawa, obecnie odrębna, sąsiadująca wieś¹².

⁸ Praca zbiorowa, Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, Warszawa 1880-1914 t. 10, s. 730n

⁹ Praca zbiorowa, Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, Warszawa 1880-1914 t. 1, s. 384n

¹⁰ Praca zbiorowa, Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, Warszawa 1880-1914 t. 2, s. 604

¹¹ Praca zbiorowa, Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, Warszawa 1880-1914 t. 3, s. 733

Kochanów Wieniawski

Gniazdo rodziny Kochanowskich herbu Korwin, która wydała na świat Jana Kochanowskiego. W roku 1446 mieszkał tu Dobiesław, w 1482 Abraham, w 1490 Stanisław, w 1533 Jakub a potem jego synowie Jan i Stanisław. Do 1731 roku dziedzicami byli Mazurowie Kochanowscy; 1761 Teresa Kochanowska wniosła w dom Krasieńskich folwark i 6 chat. Istniał tu dom przytułku dla biednych¹³.

Komorów

Jedna ze starszych miejscowości gminy Wieniawa, Komorów był w XII wieku ośrodkiem klucza dóbr należących do potężnego rodu Duninów-Łabędziów. Po przemianach ich potęgi dzielił losy Skrzywna – należał do arcybiskupów gnieźnieńskich, opatów sulejowskich i ostatecznie, od XVIII wieku do Karola Szydłowskiego, którego rezydencją była Zbożenna (gm. Przysucha). Karol Szydłowski założył tutaj m.in. gorzelnię oraz eksploatował miejscowy las. Szydłowski skupił w swoich rękach sporą część dawnej włości Duninów, ale po jego śmierci w 1811 ponownie okoliczne dobra często przechodziły z rąk do rąk, przy czym Komorów najdłużej pozostał w rękach jego potomków¹⁴.

Koryciska

W XIX wieku działał tutaj młyn wodny i eksploatowano pokłady torfu¹⁵.

Plec

Wieś zapisywana w XVI wieku jako Plecz i Pliecz. W XV wieku dziesięcinę z tej wsi pobierał pleban w Wieniawie. W roku 1569 wieś należała do Jana Podłodowskiego¹⁶.

Pogroszyn

W XIX wieku eksploatowano tutaj pokłady piaskowca¹⁷.

Sokolniki Mokre i Suche

W XIII wieku dziesięciny z Sokolnik zostały nadane klasztorowi w Sulejowie. Sokolniki wchodziły w skład dóbr Skrzywno i generalnie dzieliły losy tych dóbr¹⁸.

¹² Praca zbiorowa, Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, Warszawa 1880-1914 t. 4, s. 185

¹³ Praca zbiorowa, Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, Warszawa 1880-1914 t. 4, s. 223

¹⁴ Praca zbiorowa, Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, Warszawa 1880-1914 t. 4, s. 312

¹⁵ Praca zbiorowa, Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, Warszawa 1880-1914 t. 4, s. 425

¹⁶ Praca zbiorowa, Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, Warszawa 1880-1914 t. 8, s. 244

¹⁷ Praca zbiorowa, Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, Warszawa 1880-1914 t. 8, s. 510

Ryków

W XVI wieku dziesięcina dworska z dóbr Ryków należna plebanowi w Wieniawie została przywłaszczona przez biskupów krakowskich, ale zwrócił ją biskup Konarski. W XIX wieku działał tutaj młyn i eksploatowano pokłady piaskowca¹⁹.

Wydrzyn

W XIX wieku wydobywano tutaj kamień budulcowy²⁰.

Zagórze

Wieś wymieniona w 1234 roku pośród innych przeznaczonych na uposażenie klasztoru sulejowskiego²¹.

Zawady

W XVI wieku wieś należała do cząstkowej szlachty – Zawadzkich, Kliszów, Szwigusów i Grodzkich²².

Żuków

W XIX wieku była to dwuczęściowa wieś i folwark. Na początku XVI wieku wieś należała do pani Żukowskiej, zaś w 1569 do Jerzego Podlodowskiego²³.

Parafie

Teren gminy wchodził w przeszłości w skład dekanatu kieleckiego i archidiaconatu kurzelowskiego. Na terenie Gminy znajdują się dwa stare ośrodki parafialne – Skrzywno i Wieniawa. Do tych parafii należały wszystkie wsie Gminy, oprócz Brudnowa, które należało do parafii Mniszek (gm. Wolanów)²⁴.

¹⁸ Praca zbiorowa, Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, Warszawa 1880-1914 t. 11, s. 21

¹⁹ Praca zbiorowa, Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, Warszawa 1880-1914 t. 10, s. 91

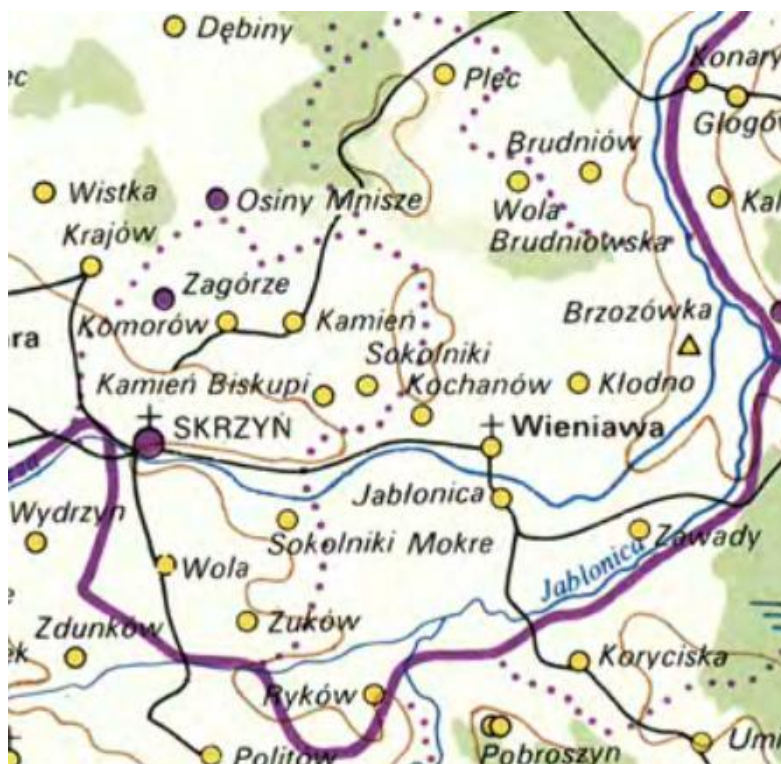
²⁰ Praca zbiorowa, Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, Warszawa 1880-1914 t. 14, s. 79

²¹ Praca zbiorowa, Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, Warszawa 1880-1914 t. 14, s. 265

²² Praca zbiorowa, Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, Warszawa 1880-1914 t. 14, s. 480

²³ Praca zbiorowa, Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, Warszawa 1880-1914 t. 14, s. 843

²⁴ *Województwo sandomierskie w drugiej połowie XVI wieku, cz. 1, mapy, plany*, Warszawa 1994

Rysunek 2: Granice parafii w Skrzynnie i Wieniawie, Brudnow (tu jako Brudniów) leży już w parafii Mniszek, której siedziba znajduje się w gminie Wolanów²⁵

Wieniawa

Pierwszy kościół parafialny pod wezwaniem NMP i Św. Katarzyny zbudował w Wieniawie ksiądz Hieronim Strzembosz w 1264 roku. Miejscową parafię erygował 13 kwietnia 1369 abp. Jarosław Skotnicki. W początkach XIV wieku, miejscowy dziedzic, Mikołaj, dziekan kielecki, dobudował do istniejącego kościoła murowaną kruchtę, zakrystię i kaplicę Św. Stanisława w stylu gotyckim. W drugiej połowie XIV kościół drewniany zastąpiono murowanym. W roku 1510 proboszcz Stanisław Modecki podniósł budynek kościoła o 6 metrów i nadał mu styl renesansowy. Kościół restaurowano w początkach XX wieku. Wnętrze gruntownie odnowiono w latach 1987-1999. Kościół jest orientowany. Wewnątrz zobaczyć można cenny obraz Matki Boskiej Szkaplerznej – płótno na desce powstałe w końcu XIV wieku, przywiezione z Rzymu przez ks. Młodeckiego w 1543 roku²⁶.

Skrzynno

Pierwszy kościół mógł powstać tutaj już w XII wieku z fundacji Piotra Włostowica. Już wówczas patronem parafii był Św. Szczepan. Najwcześniejsza wzmianka o kościele pochodzi z 1384 roku. Pierwszy kościół był drewniany, murowany wybudowano w XVI wieku, ale spłonął w 1575. Odbudowano go staraniem Pawła Dunina Zbożeńskiego. Około 1615 roku dobudowano kaplicę Św.

²⁵ *Op. cit.*

²⁶ Gmina Wieniawa

Barbary. W połowie XVI wieku, rodzina Duninów przyjęła arianizm i kościół stał się zborem ariańskim. W roku 1567 gościł synod ariański z udziałem ponad stu pastorów. Istniejący obecnie kościół zbudowano w latach 1626-38 z fundacji Macieja Wrzecząż, z wykorzystaniem istniejącej kaplicy. W połowie XVII wieku rodzina Modliszewskich ufundowała dwie dodatkowe kaplice. Kościół konsekrowano w 1643 roku. Świątynię odnowili cystersi z Sulejowa w latach 1706-1777, następnie była restaurowana w latach 1896-1907 oraz 1986-1997. Kościół parafialny jest w stylu późnorenesansowym, orientowany, trójnawowy, bazylikowy, zbudowany z kamienia²⁷.

²⁷ Gmina Wieniawa

Tradycje heraldyczne na terenie gminy

Symbolika gminy z czasów historycznych

Na terenie gminy znajduje się jeden ośrodek osadniczy, który w przeszłości posiadał prawa miejskie oraz posługiwał się pieczęciami. Nie jest to jednak siedziba władz gminnych, ale pobliskie Skrzywno. Przez dużą część swojej miejskiej historii, na terenie Skrzywna działały aż dwa organizmy miejskie, z których każdy miał swoją pieczęć. Część należąca do cystersów z Sulejowa (Skrzynno opackie) i używała w polu pieczęci inicjału S, zaś część będąca uposażeniem miejscowego plebana (Skrzynno plebańskie) – monogramu SP, gdzie mniejsze S jest wpisane w P²⁸
29.

Rysunek 3: Odcisk pieczęci Skrzywna na dokumencie z 1566³⁰

Rysunek 4: Odrzys tej samej pieczęci³¹

²⁸ Kazimierz Głowacki, *Heraldyka historycznych miast regionu sandomiersko-kieleckiego*, Kielce 2001, s. 182-183

²⁹ Henryk Seroka, *Herby miast małopolskich do końca XVIII wieku*, Warszawa 2002, s. 264, 265

³⁰ Fot. Muzeum Narodowe w Krakowie, *Zbiór Wittyga*, sygn. 564

³¹ Fot. F. Kiryk, *Urbanizacja Małopolski – Woj. Sandomierskie XIII-XVI wiek*, Kielce 1994, s. 133-136

Rysunek 5: Odrys XVIII-wiecznej pieczęci wójtowskiej Skrzywna³²

Rysunek 6: Odcisk pieczęci Skrzywna Plebańskiego na dokumencie z 1778³³

Rysunek 7: Odrys tej samej pieczęci³⁴

Oba organizmy miejskie pod koniec XVIII wieku połączył Karol Szydłowiecki (Kazimierz Głowacki podaje wiek XVI, prawdopodobnie błędnie, ponieważ znany jest odcisk pieczęci Skrzywna Plebańskiego z 1778 roku). Skrzywno plebańskie w którymś momencie swojej historii miało sprawić sobie zupełnie nową pieczęć, na której widniała podobno wieża ratuszowa, ale nie udało się odnaleźć odcisków podobnej pieczęci³⁵.

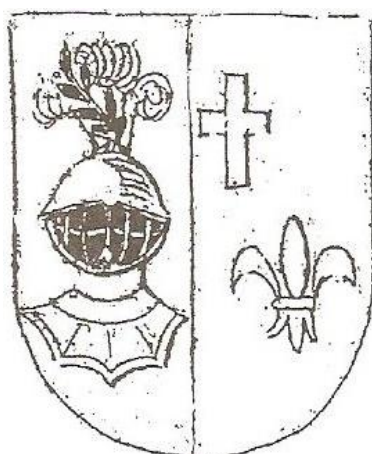
³² J. Wiśniewski, *Dekanat opoczyński*, Radom 1913, il. po s. 341

³³ Fot. Muzeum Narodowe w Krakowie, *Zbiór Wittyga*, sygn. 564

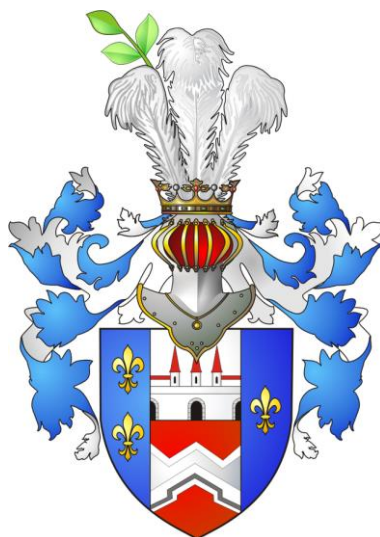
³⁴ J. Wiśniewski, *Dekanat opoczyński*, Radom 1913, s. 367

³⁵ Henryk Seroka, *Herby miast małopolskich do końca XVIII wieku*, Warszawa 2002, s. 271

Ostatnim heraldycznym akcentem w historii Skrzynna był rok 1847 i tzw. *Album Heroldii Królestwa Polskiego*. W ramach akcji porządkowania heraldyki miejskiej w Królestwie Kongresowym stworzono wiele projektów herbów mających zrywać z tradycją polską. Projekt dla Skrzynna przewidywał na tarczy w słup z prawej błękitnej hełm rycerski z zieloną gałązką na tle białych strusich piór, zaś z lewej błękitnej srebrny krzyż i lilię. Kazimierz Głowacki podaje, że według projektodawcy, hełm miał symbolizować zniszczenia miasta przez wojska szwedzkie, zaś lilia i krzyż niewinne cierpienia mieszkańców w czasie Potopu³⁶. Jednakże pióropusz z gałązką na hełmie oraz motyw lilii każe zastanowić się czy projektodawca nie nawiązał raczej do herbu generała Jana Chrzyciela de Grandeville-Malletskiego, który w I połowie XIX wieku był właścicielem Skrzynna i rezydował w pobliskiej Zbożennej (gm. Przysucha).

Rysunek 8: Projekt herbu Skrzynna z 1847³⁷

Rysunek 9: Herb Bastion generała de Grandeville-Malletskiego³⁸

³⁶ Kazimierz Głowacki, *Heraldyka historycznych miast regionu sandomiersko-kieleckiego*, Kielce 2001, s. 182-183

³⁷ Op. cit.

³⁸ Źródło: Wikimedia Commons, rys. Tomasz Steifer

Projekty herbów powstałe w 1847 roku nie weszły w życie, a niedługo potem Skrzywno utraciło prawa miejskie, zaś sprawa jego symboliki uległa zapomnieniu prawdopodobnie aż do badań Kazimierza Głowackiego z początku XXI wieku (herb Skrzywna nie pojawił się nawet w fundamentalnym dziele *Miasta polskie w tysiącleciu* z lat 60 XX wieku). Głowacki zaproponował następujące barwy herbu – pole błękitne, inicjał srebrny ze złotą obwódką.

Niejasne jest źródło informacji o obwódce inicjału. Prawdopodobnie takiej rekonstrukcji wydaje się wątpliwa, ponieważ sąsiadujące złoto i srebro łamałyby heraldyczną zasadę alternacji.

Rysunek 10: Rekonstrukcja herbu Skrzywna autorstwa Kazimierza Głowackiego z 2000 roku

Żadna inna miejscowość na terenie dzisiejszej gminy nie posługiwała się w swojej historii zindywidualizowanymi znakami pieczętnymi.

Heraldyka miejscowych posiadaczy ziemskich

Istnieje bogata tradycja heraldyczna związana z miejscowymi właścicielami ziemskimi. Pierwszymi znacznymi historycznymi właścicielami ziemskimi w okolicy była, jak już wspomniano, rodzina Duninów-Łabędziów, z której Piotr Włostowic był kasztelanem skrzyńskim i właścicielem licznych wsi zarówno na terenie dzisiejszej gminy Wieniawa, jak też w ościennych gminach. Potęga tego rodu nieco podupadła już w XIII wieku, ale licznie rozrodzone gałęzie, przyjmawszy odmiejscowe nazwiska, były jeszcze długo notowane na terenie dzisiejszej gminy Wieniawa jak i w sąsiadujących gminach. Wzmiankowanymi w XV i XVI wieku łabędziami byli m.in. Skrzyńscy (ze Skrzywna w gm. Wieniawa lub Skrzyńska w gm. Przysucha), Zbożeńscy (ze Zbożennej w gminie Przysucha) i Żukowscy (z Żukowa, gm. Wieniawa). Oprócz nich notowana jest także drobniejsza szlachta gniazdowa (np. Zawadzcy z Zawad i Kochanowscy herbu Korwin z Kochanowa) oraz szlachta wywodząca się z miejscowości leżących poza gminą Wieniawa (m.in. Podłodowscy herbu Janina, którzy w XVI przejęli część dóbr Łabędziów, np. Żuków, Zakrzewscy herbu Lewart z Zakrzewa). Sytuację odwrotną do najczęstszej, kiedy wieś udziela miana rodowi rycerskiemu, odnotowano w przypadku Wieniawy, tutaj wydaje się, że to ród Wieniawitów w XV wieku osiadł w osadzie Kłudno i na jej gruntach założył wieś nazwaną od swego rodowego miana. Z działających na terenie gminy rodów szlacheckich należy jeszcze wymienić Szydłowskich, z których Karol pod koniec XVIII wieku skupił w swoim ręku znaczną część dawnych dóbr Łabędziów oraz połączył oba Skrzywna. W naszej opinii, historycznie najważniejsze są herby Łabędź Duninów, jako pierwszych i zapewne najważniejszych właścicieli ziemskich okolicy oraz Wieniawa Wieniawitów, poprzez fakt założenia przez nich dzisiejszej siedziby władz gminnych.

Rysunek 11: Herb Łabędź Duninów i licznych pochodzących od nich rodów³⁹

Rysunek 12: Herb Wieniawa⁴⁰

³⁹ Źródło: Wikipedia, autorstwo: Tadeusz Gajl, Bastianow

Dotychczasowe prace nad herbem gminy

W latach 2008-2011 nad projektem herbu oraz innych insygniów gminy Wieniawa pracował Instytut Genealogii w Grójcu. Kwerendę historyczną prowadził Andrzej Zygmunt Rola-Stężycki, zaś stroną graficzną zajmował się Janusz Nowierski. Pierwszy projekt herbu, opracowany w 2008 roku, przedstawiał w polu błękitnym od czoła łeb żubra czarny z kółkiem złotym, zaś od podstawy dwa łabędzie ku sobie, stykające się nasadami szyi. Herb ten został w 2010 roku zaopiniowany negatywnie przez Komisję Heraldyczną i jedynym błędem jaki wówczas wskazano były stykające się łabędzie, nie odniesiono się do obecności godła herbu szlacheckiego Wieniawa, ale zasugerowano użycie np. dwóch łabędzi nad jednym⁴¹. W odpowiedzi na tę opinię jeszcze w tym samym roku sporządzono nowy projekt, w którym jedyną różnicą było odsunięcie łabędzi od siebie. Także ten projekt nie znalazł uznania Komisji Heraldycznej. Tym razem głównym zastrzeżeniem było nieuwzględnienie w projekcie historycznego herbu miasta Skrzynna⁴². W odpowiedzi na tę opinię, w 2011 roku Instytut Genealogii sporządził trzeci projekt, w którym umieszczono w polu błękitnym od czoła inicjał S srebrny, zaś od podstawy łeb żubra czarny z kółkiem złotym. Projekt ten wzbudził znaczne kontrowersje wśród radnych gminy, głównie z powodu niezrozumienia symboliki litery S. Ostatecznie trzeci z projektów nie został wysłany do zaopiniowania. Jeden z nas (Kamil Wójcikowski) w prywatnej rozmowie z ówczesnym wójtem gminy w styczniu 2014, dowiedział się, że władze gminy pragnęłyby stworzyć projekt pozbawiony litery S. Zgodnie z posiadaną przez nas wówczas wiedzą, wójt został poinformowany, że użycie tej litery jest niezbędne.

Rysunek 13: Projekt herbu gminy Wieniawa z 2008 roku⁴³

Rysunek 14: Projekt herbu gminy Wieniawa z 2010 roku⁴⁴

Rysunek 15: Projekt herbu gminy Wieniawa z 2011 roku, nie wysłany do zaopiniowania⁴⁵

⁴⁰ J. Szymański, *Herbarz średniowiecznego rycerstwa polskiego*, Warszawa 1991, s. 290

⁴¹ Wniosek z dnia 6 kwietnia 2009, znak OS.0717/25/2009, uchwała KH Nr 27-1570/O/2010

⁴² Wniosek z dnia 16 czerwca 2010, uchwała KH Nr 87-1570/O/2011

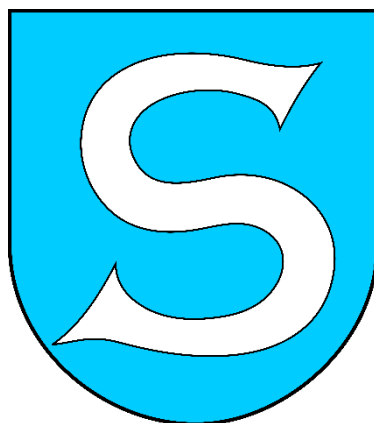
⁴³ Andrzej Zygmunt Rola-Stężycki, Janusz Nowierski, *Projekt herbu gminy Wieniawa*, Grójec 2008

⁴⁴ Andrzej Zygmunt Rola-Stężycki, Janusz Nowierski, *Projekt herbu gminy Wieniawa*, Grójec 2010

⁴⁵ Andrzej Zygmunt Rola-Stężycki, Janusz Nowierski, *Projekt herbu gminy Wieniawa*, Grójec 2011

Herb gminy Wieniawa

Nawiązanie do dawnego herbu Skrzywna jest zabiegiem koniecznym, co podkreśliła Komisja Heraldyczna w swojej opinii z 2011 roku. Zabieg ten ma za zadanie ocalać od zapomnienia dawne polskie herby miejskie, które są bezcennymi pamiątkami historycznymi. Herby te nie powinny popadać w zapomnienie nawet, jeżeli dawne miasto nie jest dzisiaj siedzibą gminy, dla której projektuje się herb. Dodatkowo, nawiązując do herbu Skrzywna upamiętniamy jego najwcześniejszych właścicieli, tj. rodzinę Duninów. Zgodnie z precedensowymi opiniami Komisji, herbem gminy Wieniawa mógłby czy nawet powinien być tylko herb Skrzywna.

Rysunek 16: Możliwy wygląd herbu gminy Wieniawa przy odwołaniu się wyłącznie do herbu Skrzywna

Przywoływane opinie dotyczą gminy Warnice, której herbem stał się herb dawnego miasta Wierzbno, oraz gminy Stoszowice, której Komisja wprost zaleciła przyjęcie herbu Srebrnej Góry, jako własnego.

Rysunek 17: Herb Wierzbna i gminy Warnice

Rysunek 18: Herb Srebrnej Góry i możliwy przyszły herb gminy Stoszowice (oprac. własne)

Jednakże projektanci zdają sobie sprawę, że sama tylko litera S będzie słabo się kojarzyć z gminą Wieniawa – być może jedynie w gronie specjalistów, w dodatku wąskim. Ponadto litera S jest godłem bardzo prostym, w porównaniu do skomplikowanych herbów Wierzbna i Srebrnej Góry.

Dlatego też podzielamy stanowisko Andrzeja Zygmunta Roli-Stężyckiego i uważamy, że dopuszczalne jest uzupełnienie inicjału S dodatkowym godłem.

Pierwotnie rozważany przez nas projekt herbu nawiązywał bezpośrednio do koncepcji Andrzeja Zygmunta Roli-Stężyckiego, w którym dodatkowym obok inicjału S godłem jest głowa żubra.

Rysunek 19: Odrzucony projekt herbu gminy Wieniawa

Czarna stylizowana żubra głowa zaczerpnięta została z herbu rodu Wieniawitów, którym przypisuje się założenie w XV wieku na gruntach wsi Kłódno osady Wieniawa, będącej dzisiaj siedzibą władz gminy. Herb Wieniawa przedstawiał w polu złotym głowę żubra lub byka czarną z przewleczonym przez nozdrza kółkiem (tzw. kolcem).

Projekt ten został odrzucony w trakcie konsultacji z Komisją Heraldyczną w 2015 roku. Komisja Heraldyczna uznała, że przesłanki do wprowadzenia do projektu godła herbu szlacheckiego Wieniawa są niewystarczające.

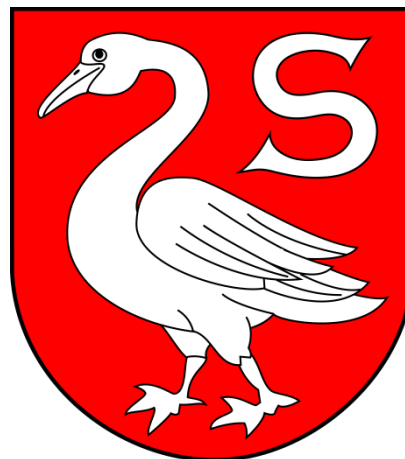
Poszukując innej możliwej do umieszczenia w herbie gminy Wieniawa symboliki, projektanci uzyskali też stanowisko władz gminy na temat stopnia wyeksponowania w herbie inicjału S. Władze gminy poprosiły o znalezienie rozwiązania dopuszczającego umieszczenie inicjału S w mniej zaszczytnej części tarczy herbowej.

Analiza potencjalnych tematów heraldycznych na terenie gminy Wieniawa ujawniła możliwości użycia dwóch zestawów godeł, które można umieścić w hierarchii wyżej od godła napieczętnego Skrzywna.

Pierwszym z nich są godła nawiązujące do rodziny Duninów-Łabędziów, czyli rodu, który działał na terenie gminy dużo wcześniej niż istniało Skrzywno jako miasto. Jednakże warianty z jednym lub więcej łabędziami zostały odrzucone w konsultacjach z władzami gminy.

Rysunek 20: Proponowany herb nawiązujący do Duninów-Łabędziów

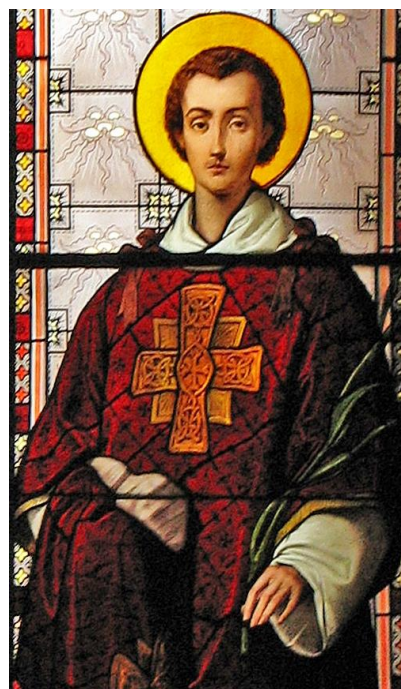

Rysunek 21: Proponowany herb nawiązujący do Duninów-Łabędziów

Drugim sposobem umniejszenia znaczenia inicjału S, jaki wymyślili projektanci, jest użycie w herbie symboliki kościelnej poprzez nawiązanie do patronów miejscowych kościołów parafialnych – Św. Katarzyny w Wieniawie oraz Św. Szczepana w Skrzynnie. Obaj święci są męczennikami, dlatego trzymają palmy. Święta Katarzyna przedstawiona jest jako księżniczka, w długim płaszczu i w koronie, z jednym z narzędzi swojego męczeństwa – połamanym kołem z ostrzami. Święty Szczepan nosi szatę diakona i oprócz palmy także trzyma narzędzia swego męczeństwa – kamienie.

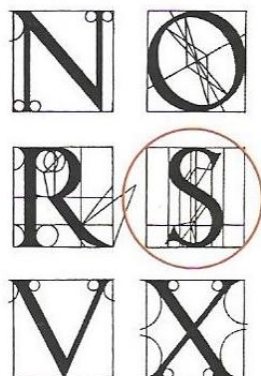
Fot. 1: Przykładowy wizerunek Św. Katarzyny

Fot. 2: Przykładowy wizerunek Św. Szczepana

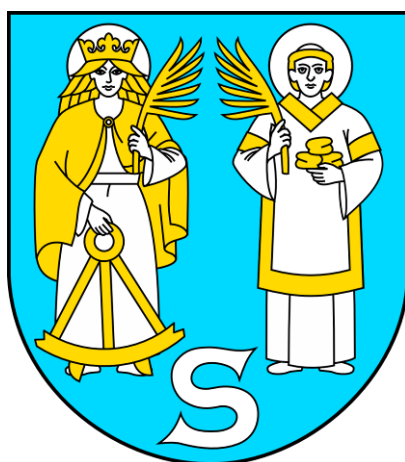
Zgodnie z zasadą, że „sacrum” ma pierwszeństwo przed „profanum”, inicjał S można w tym wariantcie istotnie pomniejszyć i umieścić nawet u spodu tarczy.

Inicjał S został wystylizowany zgodnie z pierwowzorem z pieczęci Skrzywna odcisniętej w 1566 roku, tj. litera jest „krępa”, zakończona ozdobnymi szeryfami. Krój litery, jak słusznie zauważają Rola-Stężycki i Nowierski, przywodzi na myśl konkretny rodzaj renesansowej antyki, zwanej antyką Francesca Torniella, powstałą w 1517 roku.

Rysunek 22: Antykwia Francesca Torniella⁴⁶

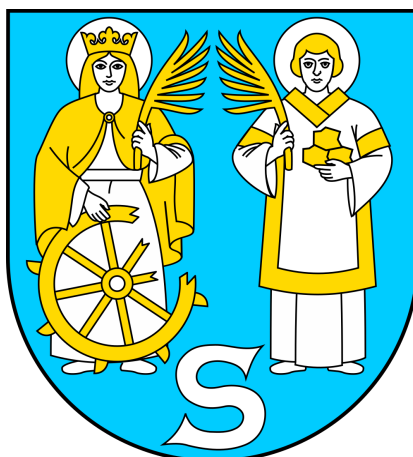
Wariant herbu opisywany w powyższych akapitach, został ostatecznie wybrany przez władze gminy do przedłożenia Komisji Heraldycznej w konsultacjach.

Rysunek 23: Projekt herbu gminy Wieniawa konsultowany z Komisją Heraldyczną w 2015 i 2016 roku

Konsultacje odbyły się na przełomie 2015 i 2016 roku. Mimo początkowych zastrzeżeń Komisji Heraldycznej co do sposobu nawiązania do świętych (sugerowano wykorzystanie samych atrybutów świętych), ostatecznie projektantom udało się przekonać Komisję do przedstawionej wyżej koncepcji. Komisja zaleciła kilka poprawek graficznych, które wprowadzono.

⁴⁶ A.Z. Rola-Stężycki, J. Nowierski za: Sándor Szántó, *Pismo i styl*, Wrocław 1986, s. 78

Rysunek 24: Ostateczny projekt herbu gminy Wieniawa

Flaga gminy Wieniawa

Proponujemy, aby flaga gminy była płatem o proporcjach 5:8 (wysokość do długości), pionowo podzielonym na pasy szerokości licząc od drzewca 10/16, 3/16 i 3/16 szerokości płata kolejno błękitny, biały, czarny w wariancie 1, zaś błękitny, biały i złoty w wariancie 2. Pośrodku pasa błękitnego godło herbu gminy wysokości 9/10 wysokości płata. Układ flagi jest podobny do układu flagi gminy Rusinów, co może stanowić przyczynek do ujednolicenia wzoru flagi gminnej w powiecie przysuskim.

Baner gminy Wieniawa

Baner gminy Wieniawa to prostokątny płat materiału o proporcji 1:4 (szerokość do wysokości), będący pionowym odwzorowaniem flagi przy odpowiedniej, proporcjonalnej modyfikacji rozmiaru poszczególnych pasów.

Flaga stolikowa gminy Wieniawa

Flaga stolikowa gminy Wieniawa to prostokątny płat materiału o proporcji 1:2 (szerokość do wysokości), będący pionowym odwzorowaniem flagi przy odpowiedniej, proporcjonalnej modyfikacji rozmiaru poszczególnych pasów. Flagę stolikową mocuje się na stelażu z podstawką.

Pieczenie gminy Wieniawa

Pieczenie gminy Wieniawa zaprojektowano w trzech wariantach: pieczęć ogólna, pieczęć Rady Gminy i pieczęć Wójta. We wszystkich przypadkach pieczęcie są okrągłe, o średnicy 36 mm, z herbem Gminy w części centralnej oraz majuskułową legendą otokową w postaci odpowiednio: * *GMINA* * *WIENIAWA*, * *RADA GMINY* * *WIENIAWA*, * *WÓJT* * *GMINY WIENIAWA*. Przerwywnik * ma formę gwiazdki heraldycznej.

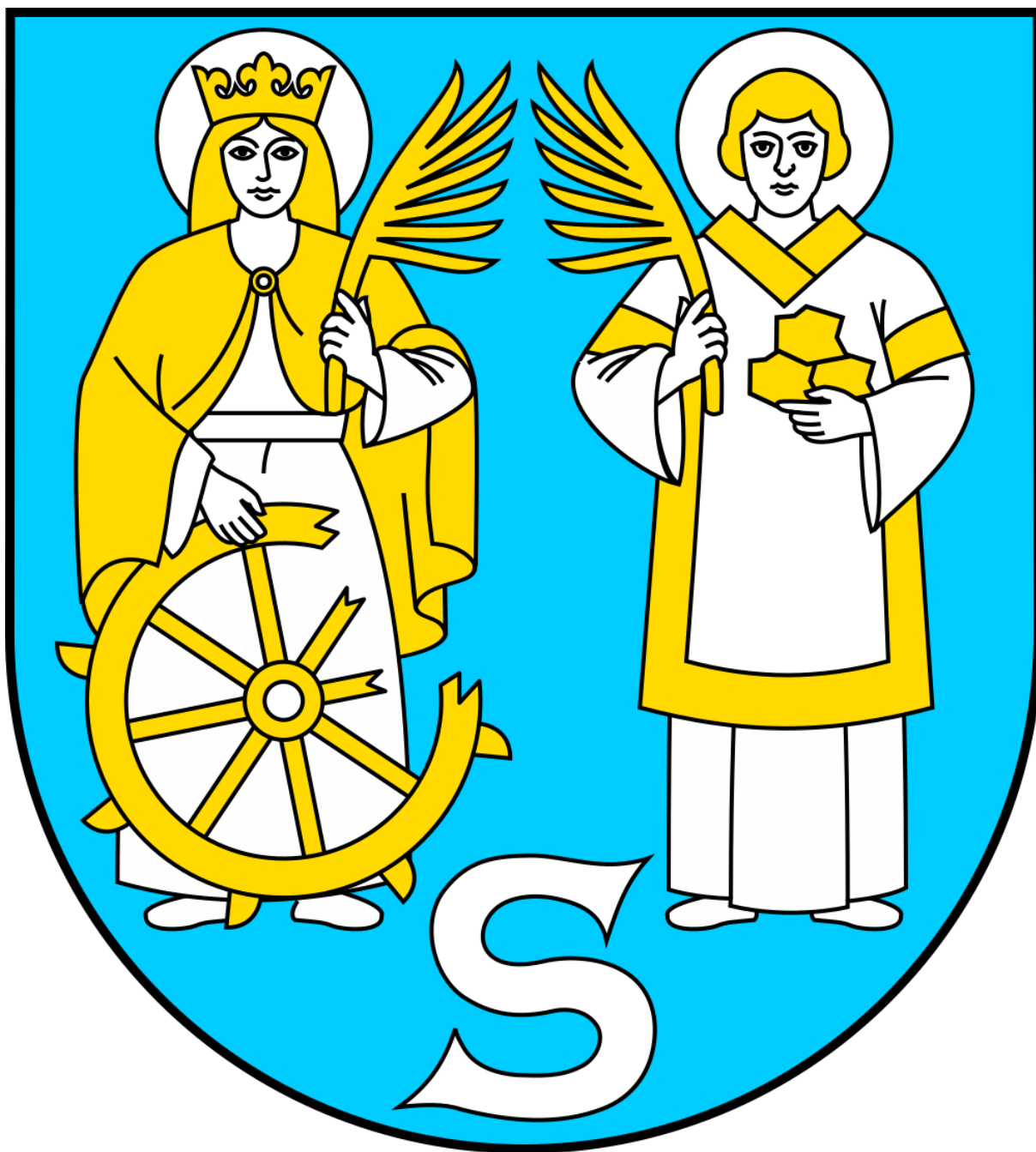
Specyfikacja barw CMYK:

Srebrny	– C: 0%, M: 0%, Y: 0%, K: 0%
Złoty	– C: 0%, M: 15%, Y: 100%, K: 0%
Błękitny	– C: 100%, M: 20%, Y: 0%, K: 0%
Czarny	– C: 0%, M: 0%, Y: 0%, K: 100%

Załączniki

1. Projekt herbu gminy Wieniawa,
2. Projekt flagi gminy Wieniawa,
3. Projekt banneru gminy Wieniawa,
4. Projekt flagi stolikowej gminy Wieniawa,
5. Projekt pieczęci gminy Wieniawa,
6. Projekt pieczęci wójta gminy Wieniawa,
7. Projekt pieczęci rady gminy Wieniawa.

Projekt herbu gminy Wieniawa

C: 0%, M: 15%, Y: 100%, K: 0%

C: 0%, M: 0%, Y: 0%, K: 0%

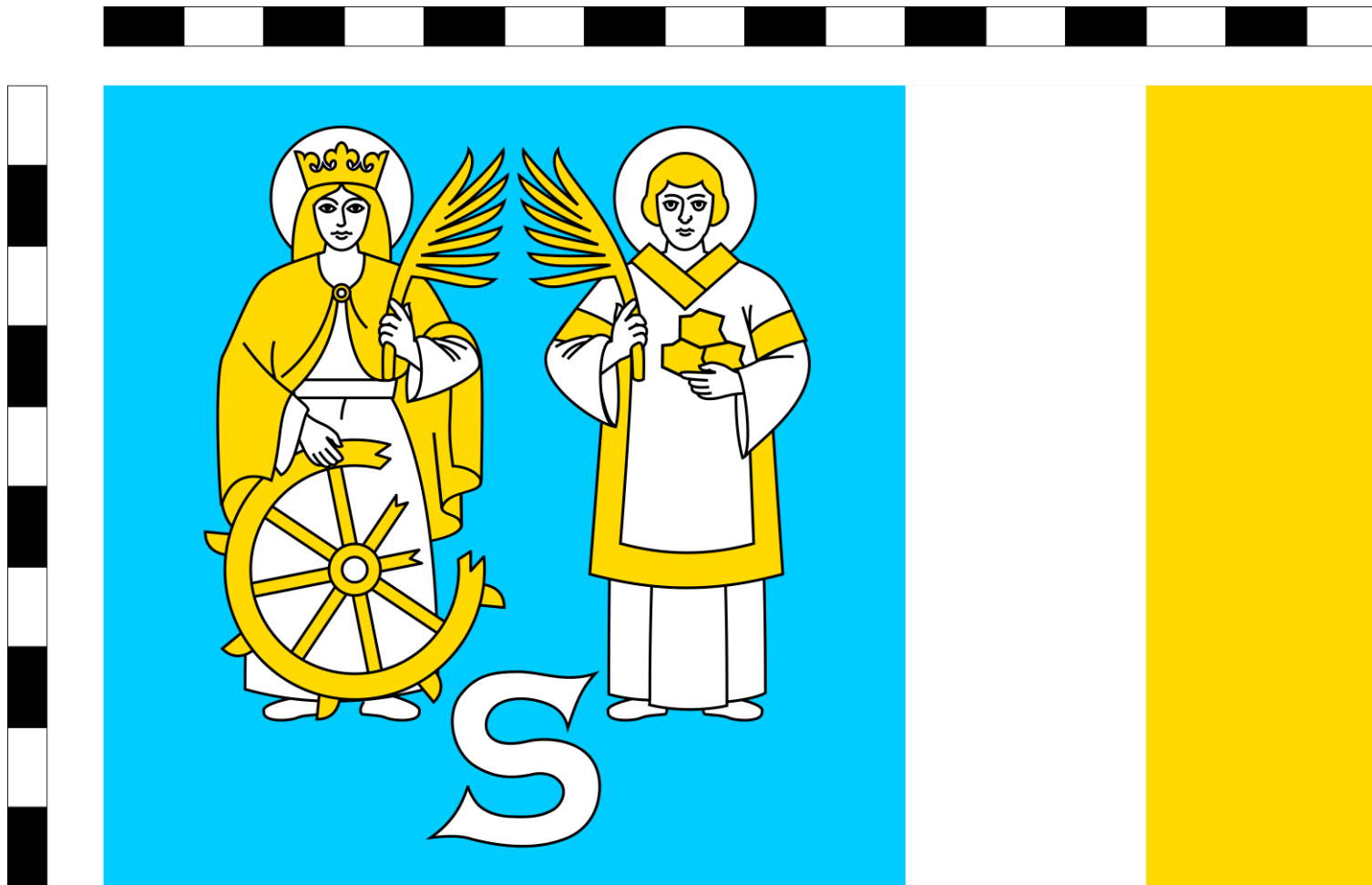

C: 100%, M: 20%, Y: 0%, K: 0%

C: 0%, M: 0%, Y: 0%, K: 100%

Projekt flagi gminy Wieniawa

C: 0%, M: 15%, Y: 100%, K: 0%

C: 0%, M: 0%, Y: 0%, K: 0%

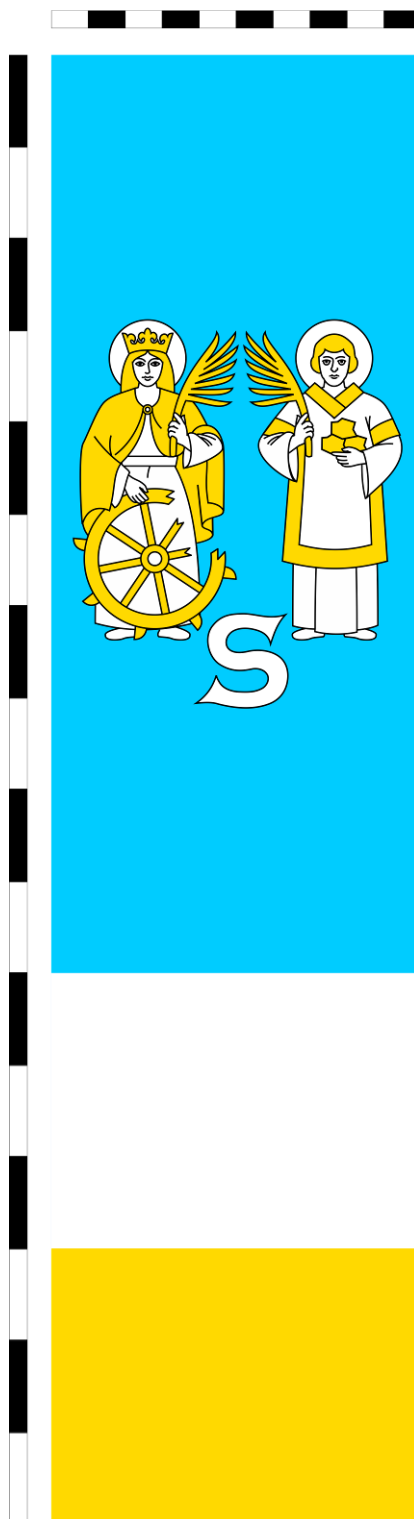

C: 100%, M: 20%, Y: 0%, K: 0%

C: 0%, M: 0%, Y: 0%, K: 100%

Projekt bannera gminy Wieniawa

C: 0%, M: 15%, Y: 100%, K: 0%

C: 0%, M: 0%, Y: 0%, K: 0%

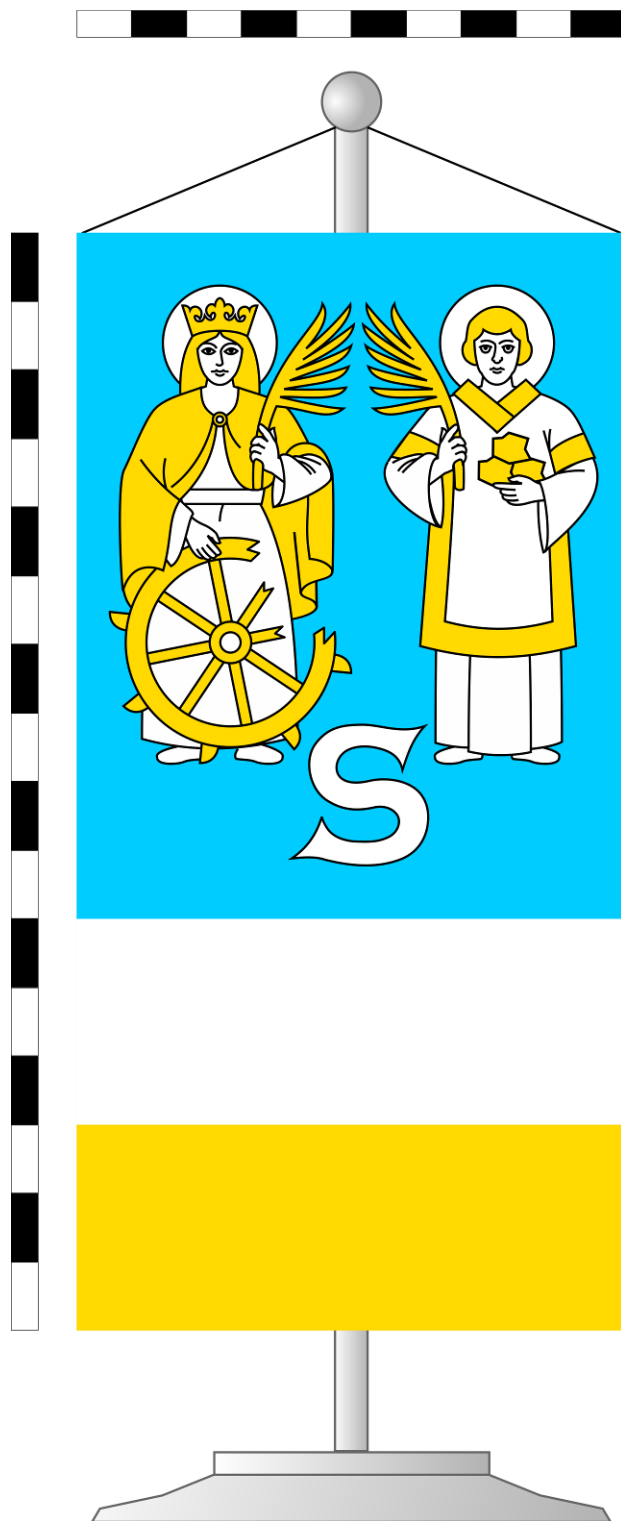

C: 100%, M: 20%, Y: 0%, K: 0%

C: 0%, M: 0%, Y: 0%, K: 100%

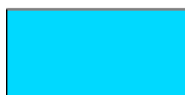
Projekt flagi stolikowej gminy Wieniawa

C: 0%, M: 15%, Y: 100%, K: 0%

C: 0%, M: 0%, Y: 0%, K: 0%

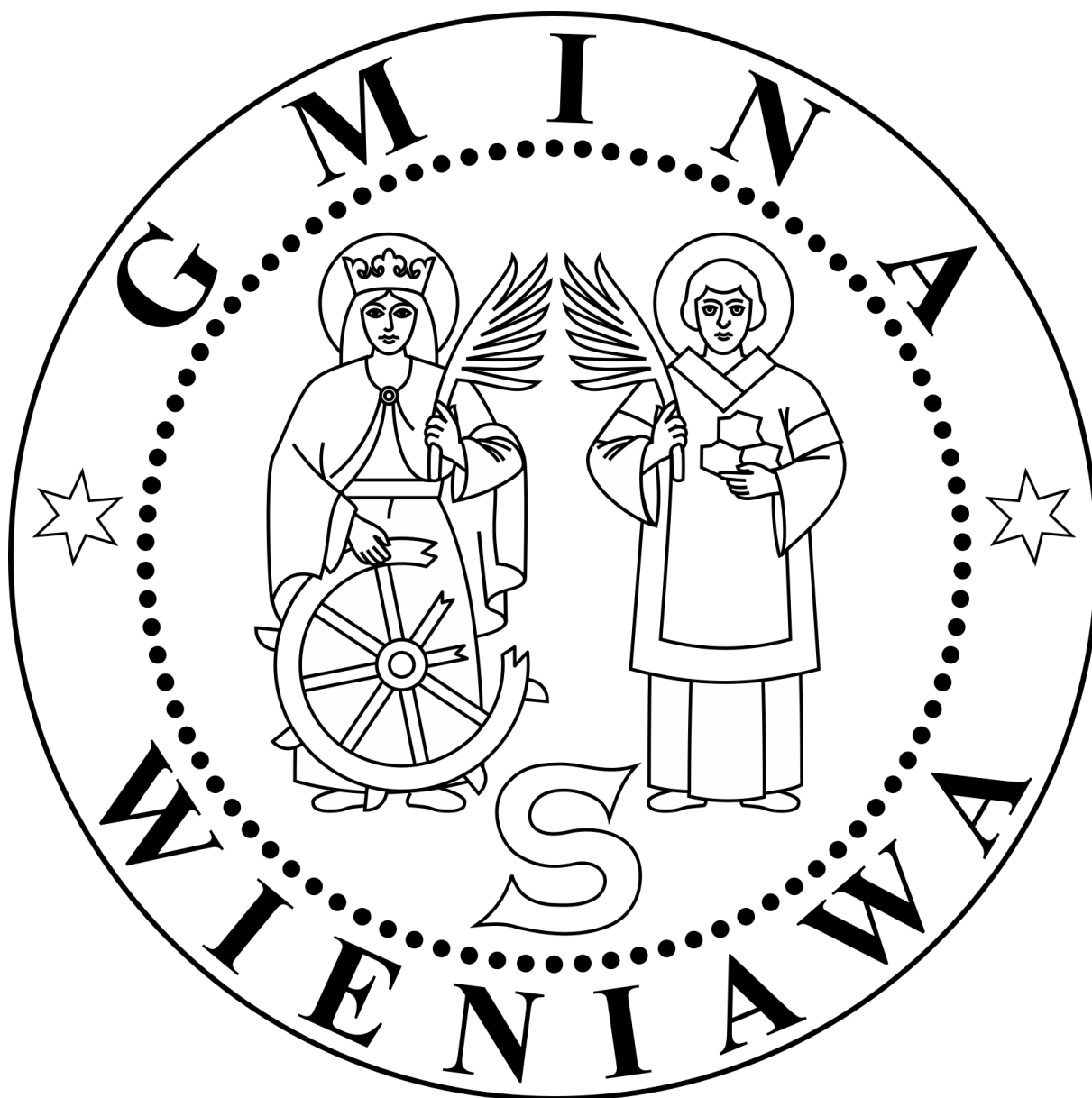

C: 100%, M: 20%, Y: 0%, K: 0%

C: 0%, M: 0%, Y: 0%, K: 100%

Projekt pieczęci gminy Wieniawa

1:1
Ø 36 mm

Projekt pieczęci wójta gminy Wieniawa

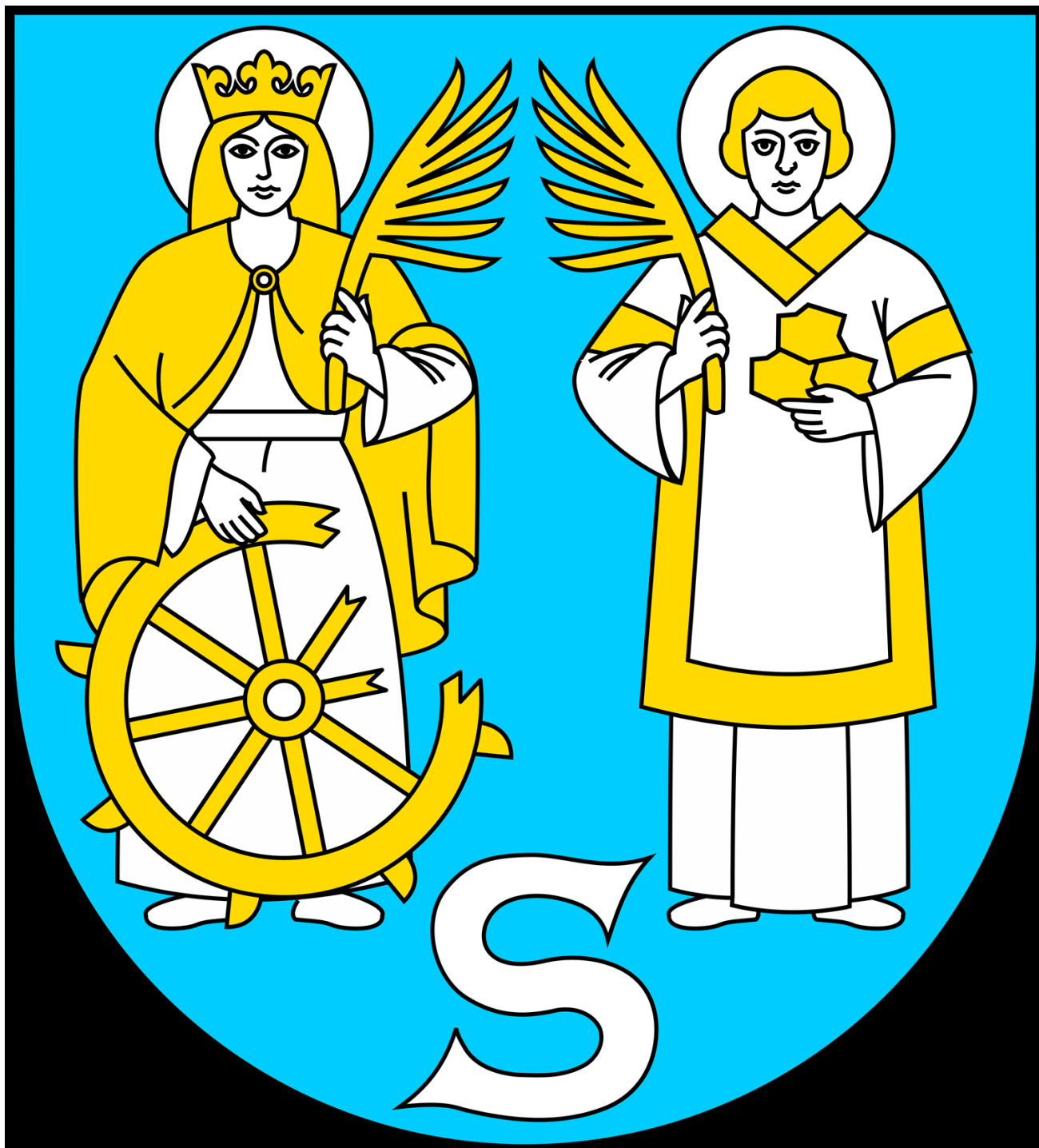
1:1
Ø 36 mm

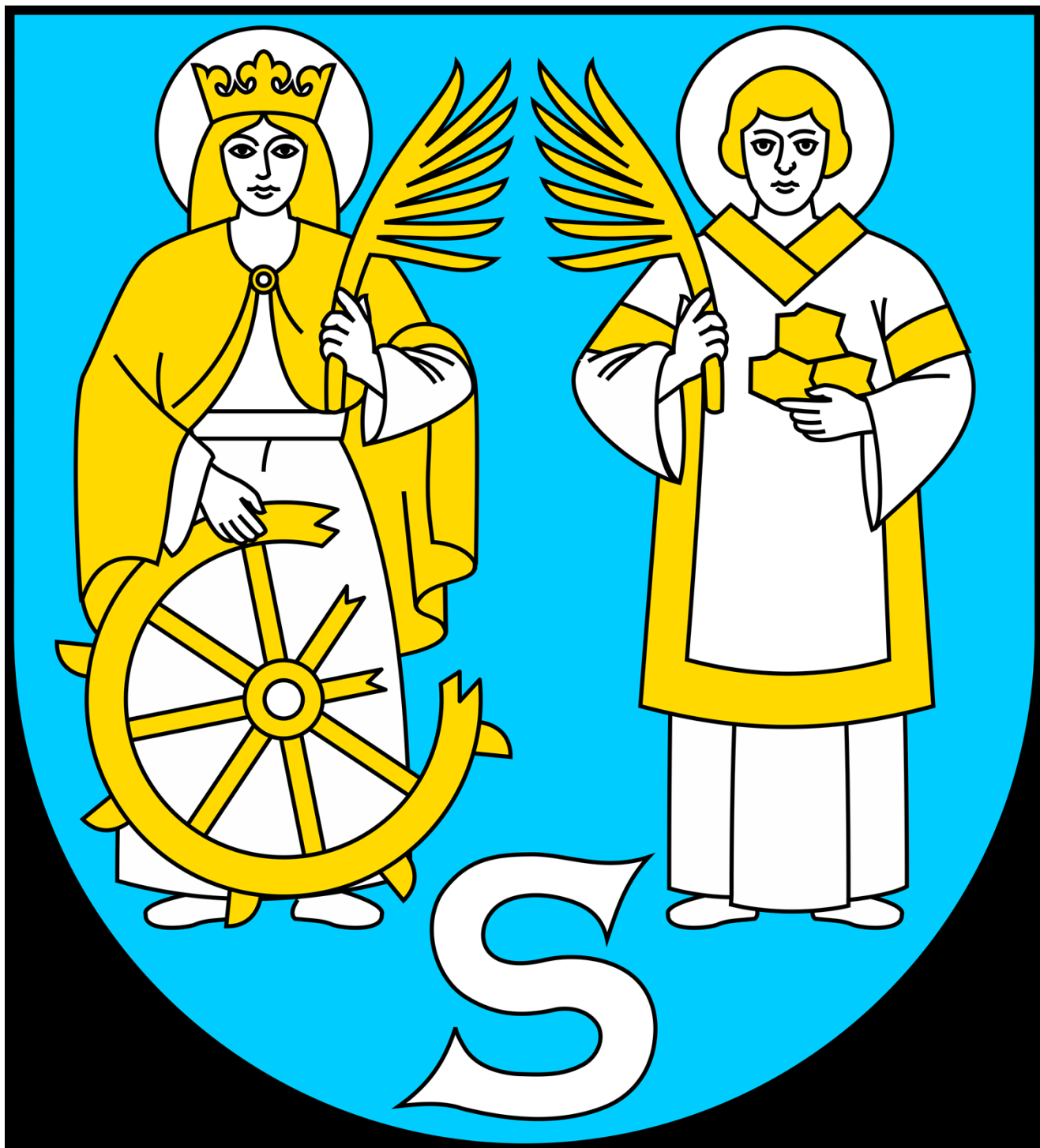
Projekt pieczęci rady gminy Wieniawa

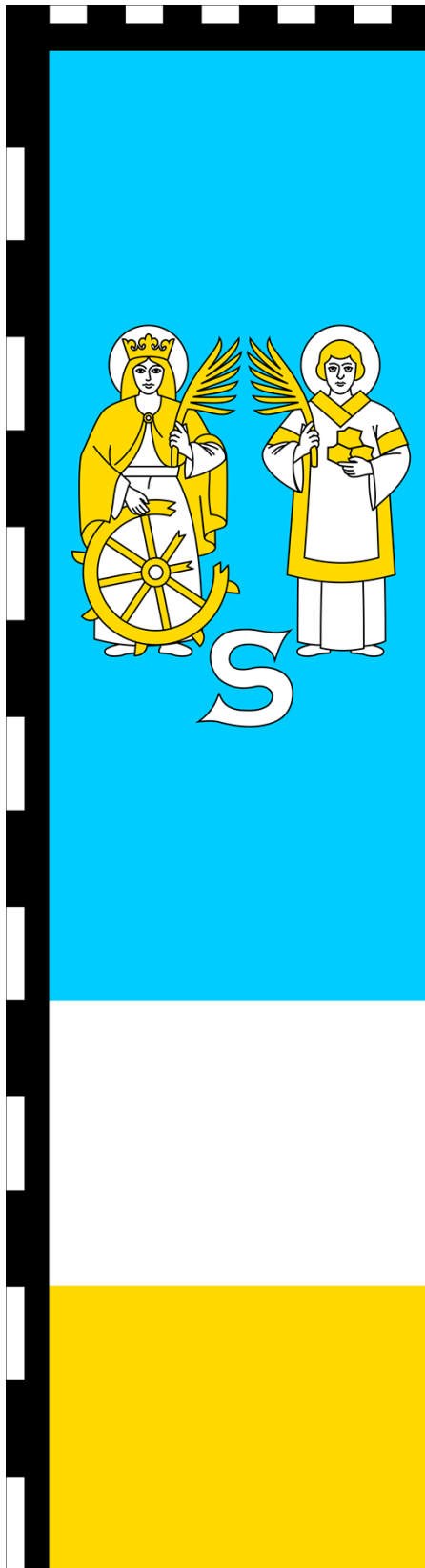
1:1
Ø 36 mm

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr XIX.28.2020
Rady Gminy Wieniawa
z dnia 20 lipca 2020 r.

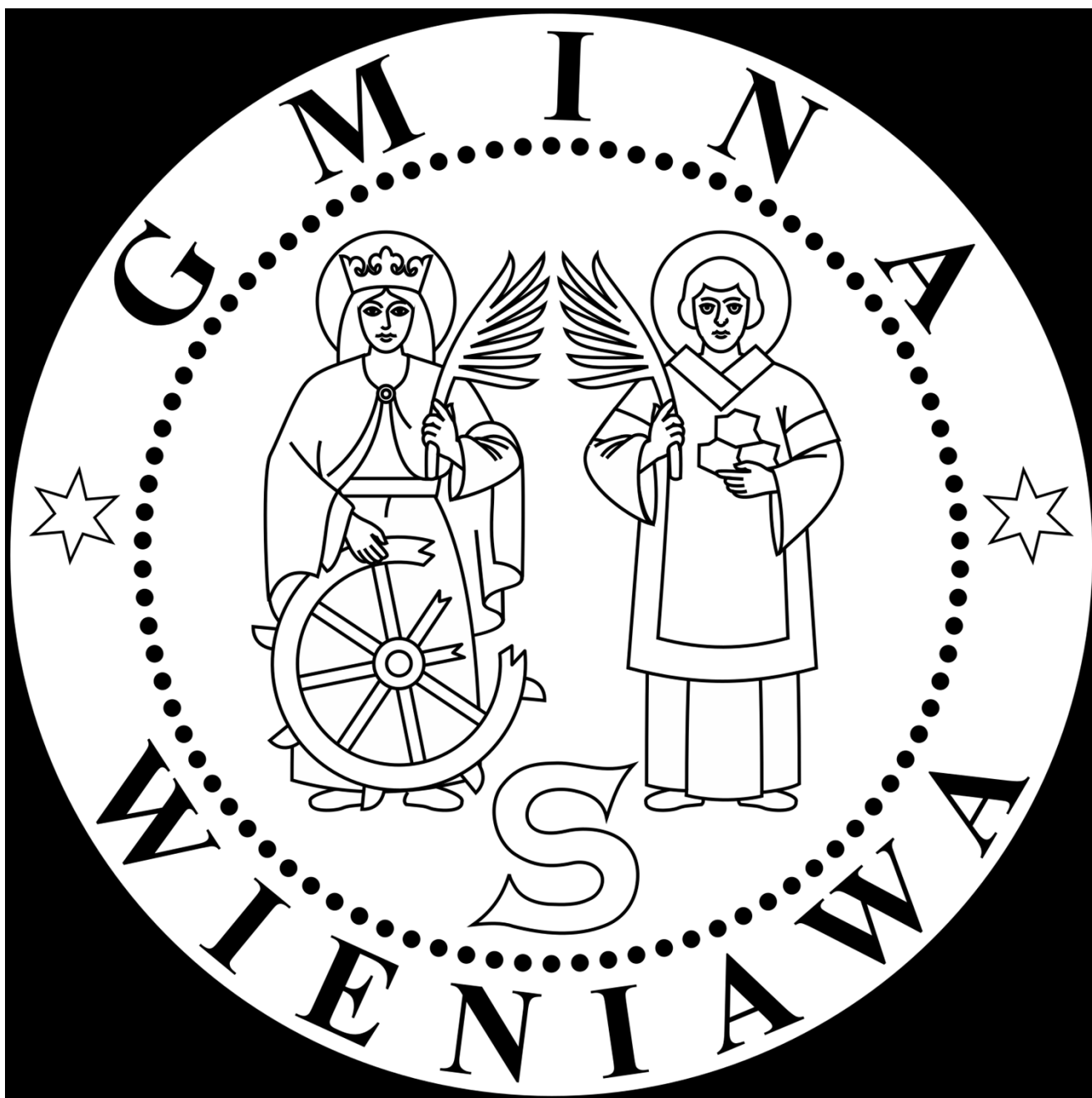
Załącznik Nr 3 do uchwały Nr XIX.28.2020
Rady Gminy Wieniawa
z dnia 20 lipca 2020 r.

Załącznik Nr 4 do uchwały Nr XIX.28.2020

Rady Gminy Wieniawa

z dnia 20 lipca 2020 r.

UZASADNIENIE

Herb stanowi znak graficzny określający daną lokalność, wywodzi się z symboliki heroicznej. Wykorzystywany będzie m.in. podczas oficjalnych spotkań czy jako znak korespondencji. Stanowić będzie znak rozpoznawczy Gminy.

Podjmując działania związane z ustanowieniem herbu Gminy Wieniawa zostały zaciągnięte historie z naszej gminnej przeszłości, nawiązanie do wartości duchowych oraz lokalnego patriotyzmu.

Herb, flaga, pieczęcie, sztandar to najważniejsze, a zarazem, najbardziej zaszczytne symbole naszej terytorialnej wspólnoty.

Biorąc pod uwagę powyższe podjęcie przez Radę Gminy niniejszej uchwały jest zasadne.